

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Theologiæ Mysticæ, Seu Facilem & practicum modum
Exercitia Spiritualia S.P. Ignatii Loyolæ per octiduum faciendi - item
triduanam recollectionem fructosè instituendi complectens, Et
Sacerdotibus Præcipuè, aut de Sacerdotali Statu suscipiendo
deliberantibus accomodata, Una cum ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1680

Medit. III. De inferno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48834)

diversis cogitationibus fatigatum relevare optemus, ceterum hæc seu radix per fervorem talem penitus tollitur; tunc enim sicut cor DEO, & divinis rebus plenum erit, atque in ipsius solis consolationem suam quærit, & quiescit, ita quoque abundantia hæc cordis non nisi divina loqui discet. Unde et sic cit. Author dixit: *Malus usus & negligentia cordis nostri multum facit ad incustodiam oris nostri.*

MEDITATIO III.

IN INFERNŌ.

Textus S. Ignatij.

Prælude primum hic habet compositionem loci, scilicet præ oculis imaginationis, inferni longitudine, latitudine, & profunditate.

Prælude secundum consistit in poscenda intima partium, quas damnati luunt, apprehensione, ut, si quando me ceperit amoris divini oblivio, saltem à peccatis supplicij timor coarceat.

Punctum I. Est spectare per imaginationem casta inferorum incendia, & animas ignes quibusdam corporibus velut ergastulis inclusas.

Punctum II. Audire imaginariè planctus, ejulatus, & miserationes, atque blasphemias in Christum, & Sanctum ejus, illinc erumpentes.

Punctum III. Imaginario etiam olfactu sumum, sulphur, & sentina cujusdam seu facis atque putredinis gravæ lentiam persentire.

Punctum IV. Gustare similiter res amarissimas, ut lacrymas, rancorem, conscientiaque vermem.

Punctum V. Tangere quodammodo ignes illos, quorum tactu anima ipsa amburuntur.

Colloquendo interim cum Christo, in memoriam adducenda erunt illorum anima, qui ad inferni penas damnati sunt, & quia credere noluerunt adventum Christi; & licet crederent, non tamen conformem præceptis ejus vitam exegerunt, idque & ante adventum Christi, & eodem tempore, quo & vixit Christus in hoc Mundo, & post illud deinceps. Gratia postremò agenda sunt eidem Christo quàm maxime.

quod in tale quodpiam exitium non permiserit me corrüere, sed potius ad hanc usque diem summa pietate ac misericordiam prosecutus sit. Finis imponetur dicto Pater noster.

Circa hanc Meditationem duo obiter sunt notanda. Primum est, quod S. Ignacius infernum hic proposuerit secundum illam constitutionem, quam post diem iudicij fortiter procedit enim per pœnas sensuum corporeorum, ex quibus in pœnas animæ commodius descendere licebit.

Alterum est, eundem S. Patrem in hoc Exercitio specialem quandam modum meditandi, qui *applicatio sensuum* vocatur, adhibuisse, qui modus in eo consistit, ut propositâ certâ quâpiam materiâ, imaginemur nos oculis videre Personas, de quibus agitur, & notatis, quæ circa eas occurrunt, circumstantijs utilitatem aliquam elicere: deinde audire, quid loquantur, aut loqui eas deceat: postea interiore quodam gustu & olfactu sentire, quæ sit suavitas vel fœtor illarum Personarum: & tandem per internum tactum atrectare, & vel venerari, vel detestari loca, vestigia, aliâque ad tales Personas spectantia, omnia in usum nostrum & utilitatem trahendo, ut ipse S. Pater in alia materia, nempe in quinta Contemplatione secundæ hebdomadæ ostendit.

Et si verò hæc Meditatio copiosam suggereret meditandi materiam, quia tamen unam duntaxat pœnam, sensus videlicet, continet, ideo ut Sacerdos totam Inferni constitutionem clarius cognoscat, sibi que applicare sciat, poterit sequentia tria puncta considerare.

Punctum I.

Considera 1. Quid propriè sit Infernus, videlicet locus, in quo damnati debitas scelerum suorum pœnas luunt, & in quo est *omnis mali presentia, omnis boni absentia, omnis pœna indefinita*, quibus tribus versiculis breviter simul, & sufficienter tota Inferni constitutio explicatur, ut consideranti patebit.

Considera 2. Quàm gravia sint mala, quæ in Inferno damnati patiuntur, videlicet talia, quibus omnia tormenta & dolores, quos omnes homines collectivè accepti passi sunt, aut patientur in hoc Mundo comparati, merissima refrige-

frigeria ceneri debeant; de quibus jure dici possit, quòd ne oculus ea viderit, nec auris audiverit, nec in cor hominis accenderint, unde meritò Hugo l. 4. de anima dixit, infernum esse lacum sine mensura profundum sine fundo, plenum ardore incomparabili, plenum fœtore intolerabili, plenum dolore innumerabili, ubi miseria, tenebræ, ordo nullus, horror æternus, nulla spes boni, nulla mali desperatio. Et verò ob hoc sit intolerabilis gehenna, tamen si mille, inquit S. Chrysostomus, gehennæ fingantur, nihil erunt in comparatione pœnæ, quæ omnis boni absentiam affert, & damnatos à visione beatificæ Deitatis arcet; si enim Anna Tebia Vxor absentiam Filij irremediabilibus lacrymis deplorabat dicens: *Heu, heu me, Fili mi, ut quid te misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium Vita nostræ, spem posteritatis nostræ. Omnia simul in te uno habentes, te non debuimus dimittere à nobis.* Quanto magis damnati irremediabilibus lacrymis absentiam perpetuam summi boni deplorabunt. Verùm & hæc pœna, licet maxima, tolerabilis adhuc foret, si non tertio scilicet indefinita & æternitas accederet; cum enim omnium malorum levamen sit spes finis secuturi, hæc proleto sublatâ tantò magis aggravari necesse est malum, quanto certius est, nunquam desitutum, uti in pœnis damnatorum certissimum est; nam ut rectè S. Gregorius in moral. dicitur *ad districti Iudicis justitiam pertinet, ut nunquam careat supplicio, quorum mens in hac Vita nunquam soluitur peccato; Et ut nullus detur iniquo terminus ultionis, quia quòd diu saluit, habere noluit terminum criminis.*

Considera 3. Quàm graves tibi jure meritò hæc confectio stimulos addere debeat, ut non ipse modò has pœnas studiosè devites, sed etiam, ne animæ tuæ curæ committantur aliæque in easdem pœnas veniant, sedulo cooperandi; si enim dives Epulo tam sollicitus fuit, ne Fratres sui carnales sui in hunc locum venirent, quanto magis tu sollicitus esse debebis, ut Fratres tui spirituales, quorum cognatio longè præstantior est, in pœnas has intolerabiles inant. Colloquium ad SS. Patronos.

Punctum II.

Confidera 1. Quàm magnum beneficium tibi à DEO colatum sit, dum, postquam toties hæctenus Infernum meritus fuisses, non modò ad Inferos non detrufit, sed tempus adhuc pœnitentiæ tam benignè concessit. Ut verò hujus beneficij magnitudinem melius agnoscas, finge hominem quempiam ob gravissima scelera morti crudeliffimæ adjudicatum, quovis momento destinatum supplicium expectare; ad hunc verò subito Famulum à Rege mitti, qui nuntiet, Regem illius misericordiâ tactum, paratum esse omnem pœnam ei remittere, si veniam delicti pœnitens petat, & loco acerbiffimæ mortis unicum colaphum patienter sustineat; quin imò si hoc fecerit, omnia ei bona ablata restituenda, aliâque plura conferenda, ac denique in Filium adoptivum & Hæredem Regni assumptum iri; quo gaudio putas hunc Nuntium à captivo tali acceptum iri? quantâ alacritate colaphum accepturum? quàm grato animo beneficium hoc agniturum? quanto amore in Regem talem exarsurû? quàm sedulò cauturum, ne tantum Benefactorem unquam ampliùs offenderet?

Confidera 2. An non eadem tibi gratia modo tantò perfectiori à DEO facta sit, quantò gravius erat supplicium ad quod ob peccatum mortale fueras destinatus; & quantò præstantiora sunt bona, quæ tibi sunt restituta, vel de novo collata; & quantò nobilior est regnum, cujus possessio tibi promissa est: & quantò sæpius denique post repetitos lapsus iterum in gratiam susceptus es.

Confidera 3. Quàm æquum proinde sit, ut & tu beneficium tale animo gratiffimo agnoscas, in Benefactorem singulari amore exardescas, nunquam deinceps ampliùs offendas, & omnes adversitates, in quas æternam pœnam commutavit, magna cum patientia, gaudiòque sustineas. Colloquium ad B. Virginem.

Punctum III.

Confidera 1. Quæ remedia adhibere debeas ad Inferni pœnas devitandas. An non sequentia tria placebunt. 1. *Voluntatis propria abnegatio*: hoc enim medium velut optimum S. Bernardus ser. 3. de Resurr. suavitè dicens: *Cesset voluntas*

*luntas propria, & infernus non erit. In quem enim del-
vict ignis ille, nisi in propriam voluntatem? 2. Record-
tio crebra gehenna: sic enim, ut Psalmista Psal. 76. ait, de-
scendes in Infernum vivens, ne mortuus descendere cogas.
non enim sinit in gehennam incidere gehenna recordatio,
ste S. Joanne Chrysoftomo. 3. Zelus animarum: cui
enim hoc opus sit præstantissimum genus Misericordie
Eleemosynæ, de illa meritò verificatur, quod Tobias c.
pronuntiavit: *Eleemosyna à peccato, & à morte liberat,
non patietur animam ire in tenebras.* Cùm enim per
lum hunc tot animas à gehenna liberare studeas, & aliam
Christus, quod uni ex minimis factum est, sibi factum esse
ter, æquum sanè est, ut, quod beneficium sibi toties exhibi-
tum censet Christus, hoc etiam vicissim exhibeat, ut, quod
mensurâ menti fuerimus, eadem remetiatur iterum, ut
olim Luc. 6. promisit. Hinc S. Jacobus c. 5. dixit: *Qui
verti fecerit peccatorem ab errore suo, salvabit animam
à morte, & operiet multitudinem peccatorum.**

Considera 2. Quàm apta & efficacia sint hæc media
optatum finem liberationis à gehenna obtinendum, quæ
que adeò vel hoc titulo iterum in animarum salutem incu-
bere studiosè debeas, maximè cùm ipse Christus S. Carthagi-
Senensi Dial. c. 29. dixerit: *Ego vos affectuosè deprecor,
assiduè me rogetis pro salute peccatorum, quorum à Sobrietas
go sudores atque lacrymosas orationes, ut eis impendam,
opto, misericordiam gratiosam.*

Considera 3. Quomodo hæc media hæctenus adhibueris
& adhibere deinceps velis. Colloquium ad Christum,
suprà.

Materia Lectionis.

Ex libello de Imitatione Christi l. 1. c. 21.

Ex libro ordinario, quantum tempus, & occupatio-
aliæ patiuntur.

Ex libello Exercitiorum ea, quæ S. Ignatius de utroque
Examine Conscientiæ, generali scilicet & partiali scrip-
reliquit, & statim Fundamento subjunxit, ut indicaret, cui
qui exercetur, maturè circa hæc bina Examina instruendus
atque ut ea velut præcipua media ad purgationem animæ
studia

mediosè usurpet, seriò admonendum esse. Ut autem ea, quæ ibi dicuntur, meliùs intelligantur, hæc, quæ subijcio breviter notanda sunt.

Primò per Conscientiam hoc loco nihil aliud intelligi, quam dictamen & iudicium intellectus, quo aliquid bene vel malè factum esse iudicamus. Hinc cum hoc dictamen nos malè fecisse dicat, Conscientia nos reprehendere dicitur: cum imperatum quid esse dicat, ligare: cum scrupulum commissi peccati ingerit, remordere: cum denique nihil nos peccasse iudicat, absolvere censetur.

Secundò notandum, hanc Conscientiam tunc examinari censerè, quando per intellectum & memoriam super actiones à nobis perpetratas, itémque super verba & cogitationes nostras non nudè duntaxat nos reflectimus, sed insuper etiam errores, quos à nobis commissos fuisse deprehendimus, detestamur, propositumque firmum concipimus deinceps sedulo eisdem devitandi, & corrigendi. Unde meritò Examen hoc iudicio simile dicitur, in quo nos ipsos coram DEO diiudicamus, ut in altera vita ab eodem ampliùs non iudicemur, quoad culpam intellige. Hinc rectè S. Augustinus in l. de utilit. agenda pœnit. monet: *In tribunal mentis tuæ ascende, & reum te constitue ante te. Noli te ponere post te, ne DEVS ponat te ante te.*

Tertiò notandum duplex ejusmodi Examen à S. Ignatio hic præscribi, *generale* scilicet, quod ad omnium delictorum purgationem adhibetur; & *particulare*, quod ad singularis alicujus delicti emendationem instituitur; quæ utraque, quanti æstimanda, & quomodo facienda sint, supra in primæ partis primo capite fusiùs ostensum est, quæ proinde hodie utiliter legi possunt.

Materia Scriptionis.

Materiam Scriptioni hoc die accepta à divina bonitate beneficia dabunt, quæ quidem ut sedulo annotentur, & suo tempore relegantur, sequentes quatuor rationes persuadere possunt. 1. Quòd talis annotatio ad negotiationem spirituales vel maximè pertineat; ut enim Mercatores, ut faciliùs lucrum vel damnum suæ negotiationis faciliùs cognoscant, non tantum expensum, sed etiam acceptum diligenter

Instru. VIII.

I

162

ter annotant, ita eandem industriam à Negotiatore quoque spirituali adhiberi convenit. 2. Quòd eadem annotatione gratias DEO pro tot beneficiis frequentet & ferventer agendas vehementer impellat, & hoc ipso ad plura beneficia impetranda disponat; cum, ut Cassiodorus epist. 4. rectè advertit, *invitet ad magna, qui gratanter suscipit modica, spem de futuris recipiat, qui transacta beneficia recognoscit.* Ideò certè non possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia in grati sumus Authori, nec totum refundimus fontali origine semper enim debetur gratia dignè gratias agentis, teste Thoma Kemp. 1. 2. c. 10. 3. Quia Charitas etiam erga Deum non modicè inflammatur per ejusmodi memoriam, cum nihil æquè alliciat ad amorem, quàm amor, amor autem non magis judicio, quàm operibus & beneficiis demonstratur. Hinc exclamare cum S. Bernardo cogitur, qui tam multa beneficia, imò innumera beneficia se accepisse agnoscit. *Amor charitas, amat immensitas, & nos rependimus cum memora?* 4. Quòd fiducia quoque non postremum animam servire volentis bonum per ejusmodi beneficia sæpius in memoriam vocata tanquam vivos carbones mirum quantum accenditur, cum per talia beneficia DEVS agro fertili, similis esse cognoscatur, cui tantò libentiùs semina nostra committimus, quantò liberaliùs eadem nobis cum scœnore obolo restitui advertimus. Proderit ergo, Catalogum beneficiorum ejusmodi beneficiorum, specialium maximè, conficere, cuius sæpius per annum relegere, ut suprà indicati quatuor factus obtineantur. In quo tamen Catalogo non tantum prospera, sed etiam adversa notanda sunt, cum & hæc memora inter beneficia numerentur, ut bene S. Chrysostomus tract. Symb. advertit dicens: *Admoneo vos, ut Dominum semper benedicatis. Si venerint mala, benedicite, & dissolvantur mala. Si prospera venerint, benedicite, & perseverabunt bona.* Poterit autem talis Catalogus hoc vel simili modo confici.

Catalogus Beneficiorum specialium à DEO acceptorum.

Hoc anno, mense, die (singula distinctè explicari conuenit) ex singulari bonitate & providentia DEI, à Parentibus

Christianis natus, in hunc Mundum cum integris membris
& corpore prodij, & salutari sacri baptisimatis undâ feliciter
obitus, S. Angelum Vitæ meæ Custodem, & hos Sanctos
(vocandum nomen, quod geris) Patronos accepi; multis
item à DEO tam supernaturalibus gratiæ & virtutum, quàm
naturalibus ingenij & aliorum talentorum donis sum dona-
tus. Ob quæ proinde benedicam Dominum omni tempore,
semper laus ejus in ore meo.

Hoc die, mense, anno, Sacrosancti Chærisimatis Sacramen-
to initiatus, militiæque Christianæ adscriptus sum. Hinc
exclamabo cum Davide Psal. 22. *Dominus protector vitæ*
(& fidei) *mea, à quo trepidabo. Si consistant adversum me*
castra, non timebit cor meum.

Hoc anno ad literas, & artes liberales addiscendas, bene-
ficio innumeris non concessio applicatus, fundamenta pro Sa-
cerdotali Statu jacere cœpi. Quare iterum exclamo cum Da-
vide Psal. 70. *DEVS docuisti me à juventute mea: Et usque*
in senectutem pronuntiabo mirabilia tua.

Hoc anno, mense, die in Congregationem B. Virginis
Annunciatae susceptus, non modicum ad virtutem plantan-
dam adjumentum, & stimulos accepi. O utinam, Christe,
sicut tradidisti tu Matrem tuam mihi dicens: *Ecce Mater*
tua: ita ego eandem revererer, & colerem, ut jure de me
quoque dici posset: *Et accepit eam ex illa hora in suam.*

Hoc anno primos ad Sacerdotalem Statum stimulos sen-
tiens, eisdem acrius quotidie stimulantibus, cum Confessa-
rio de Vocatione agere cœpi, & post seriam deliberationem,
tandem cum consilio dicti Confessarij amplecti statui. O
Domine, quid est homo, quod memor es ejus? aut Filius ho-
minum, quia innotuisti ei?

Hoc anno post multas difficultates ad ipsam Presbyterat-
us dignitatem promotus sum: *Propterea, o Domine, Solun-*
tate sacrificabo tibi, Et confitebor nomini tuo, quoniam bo-
num est.

Hoc anno ad Beneficium Ecclesiæ N. assumptus, curam
Animarum suscepi. O utinam tecum, O Christe, dicere pos-
sim: *Pater Sancte, quos dedisti mihi, custodivi, Et nemo ex*
eis perijt.

Hoc anno sat gravi morbo benignissimè à DEO visita-
tus,

tus, post sex vel septem hebdomades feliciter iterum eodem liberatus sum. *Ideo omnia membra mea confitemini meo Domino, quoniam bonus, quoniam in seculum misericors est eius.*

Hoc anno grave per grandinem damnum in frugibus passus sum; sed si bona à Domino recipimus, mala quatenus pari patientia sustineamus; *Sicut Domino placuit, ita etiam factum est. Sit nomen Domini benedictum.*

Hoc anno graves ab Inimicis meis persecutiones sustinui, graviterque ab iisdem, licet falsò accusatus sum. Sed in omnia mea, DEI providentiæ, & suæ innocentiae confisa, non passus erepta est de laqueo venantium, laqueus contentus est & nos liberati sumus. Simili ergo modo vel breviori tempore quoque beneficia annotari poterunt.

EXERCITIA SECUNDÆ HEBDOMADÆ

Proœmium.

POSTquam in priori hebdomade cognovit Exercitans, quod finis illi à DEO præfixus sit, & quàm longè ab illo abierit, raverit, ideòque in viam, quæ ducit ad vitam, redire statim ante omnia de peritò Duce prospiciendum est; nam, ut ait S. Franciscus Xaverius dicere solebat, nulla est certior, & tiorque ratio, rectè ac sine errore ad perfectionis apicem perveniendi, quàm peritum itineris sequi Ducem; quem accuratior, & aptiorem Ducem eligere poterit, quàm illum, quem ipse seipso Joan. 8. dixit: *Ego sum lux Mundi, qui me sequens non ambulat in tenebris.* Et iterum Joan. 14. *Ego sum Veritas, & Vita, nemo venit ad Patrem, nisi per me.* Scopus quæ verba eleganter S. Augustinus in Psal. 109. *Parvum dedit DEO, inquit, ut Filium suum daret demonstratorem suum ipsum viam fecit, ut per illum iret, regentem te, ambulantem per te.*

Finis ergo & Scopus hujus & posterioris hebdomadæ Imitatio Christi secundùm Apostoli ad Rom. 13. *confitebor*